

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL: lei 2,60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Că linia pe pagina 7 și 8 bani 20 —

LUPTA DE LA ZANZUR (TRIPOLIS). — (Vezi explicația).

tore de două ori, cheia în broască. Și am fost foarte surprins, găsiind acuma ușa doar închisă, dar nu încuiată. Îmi explicai ușorul prin aceea că mi-o fi adus portarul ceva scrisori în lipsa mea de acasă.

Intrați. Focul mai ardea și răspândea puțină lumină prin odă. Luați lumânarea și mă îndreptai către sobă ca să o aprind, când deodată observai că cineva șade în jilțul meu, cu spatele spre mine și cu picioarele întinse spre foc.

De loc nu m'am speriat; nici prin gând nu mi-a trecut așa ceva. O explicație foarte simplă îmi fulgură prin creier: vre-unul din prietenii mei a venit să mă viziteze și portarul i-a deschis ușa cu propria lui chee. Și îndată îmi veni în minte toate amănuntele întoarcerii mele: că poarta mi-a fost deschisă fără întârziere și că ușa odăii mele n'a fost încuiată.

Prietenul meu, căruiu îi vedeam părul, adormise în așteptarea mea, și deci mă apropiai de dânsul ca să-l scot. Îl vedeam bine de tot. Brațul drept îi atârna în jos, picioarele îi erau încrucișate, iar capul îi era aplecat într-o parte. „Cine-i acesta?” mă întrebai eu în gând. Era întuneric în odăie. Ridicai mâna, spre a-l lovi pe umăr pe cel adormit.

Izbii cu mâna în lemn gol. Nu era nimeni acolo. Jilțul era gol.

Cum m'am mai speriat, Doamne! M'am retras ca din fața unei primejdii îngrozitoare.

Apoi mă întorsei repede, crezând că este cineva la spatele meu. Din nou simții pe urmă o dorință nebună de a examina jilțul. Mă întorsei ca o sălucire. Și mă opri locului, gâfâind de groază; eram gata să mă prăbușesc la pământ.

Dar cum sunt ca om cu mult sânge rece, mă reculesci repede și începu să euget limpede. „A fost o fantomă, o nălucire”, îmi zisei în gând. Și căutai să-mi explic întâmplarea. În asemenea momente, gândul zboară cu o iuteală vertiginosă.

O nălucire a fost totul; aceasta este sigur. Dar mintea încă a rămas clară în tot timpul și a funcționat în mod regulat și logic. Prin urmare creierul nu suferise nici o tulburare. Numai ochii mi s'au înșelat și ei mi-au înșelat mintea. Ochii au văzut o vedenie; vedenie, care în oamnei prosti deșteaptă credința în minunății.

Aprinsei lumânarea. Dar aplecându-mă către sobă, băgai de seamă că tremur din tot corpul, și, sării în sus speriat, părându-mi-se că m'a atins cineva de la spate.

Deci, nu eram cu totul liniștit.

Mă plimbai puțin prin odă. Apoi începu să-mi vorbesc singur cu glas tare. Și în cele din urmă fredonai un cântec.

Intr'un târziu mă apropiai de ușa și întorsei cheia de două ori; aceasta mă mai liniști puțin. Cel puțin nu putea să mai intre nimeni.

Mă așezai pe un scaun și eugetai multă vreme la această aventură; apoi mă culcai și suflai în lumânare.

Câteva minute totul fu bine. Stam culcat pe spate, destul de liniștit. Îmi veni gândul să mă uit prin odă și mă întorsei pe o parte.

Cățiva tăciuni mai ardeau în cămin și aruncau o rază de lumină la picioarele jilțului, și mi se păru că omul acela șade din nou acolo. Trăsei repede un chibrit pe perete. Dar nu văzui pe nimeni.

Mă sculai și așezai jilțul la capătul patului, așa fel ca să nu-l pot vedea. Apoi stinsei din nou lumânarea și cercai să adorm. Deabia așipii însă, și toată scena din seara aceea îmi apără în vis. Sării în sus cuprins de oroare, și aprinzând lumânarea, mă așezai pe marginea patului, căci nu mai aveam curajul să dorm.

Dar fără de voia mea, în două rânduri mă fură somnul câte puțin. Și de două ori revăzui acea arătare stranie. Credeam că înnebuniseram.

Odată cu ivirea zorilor dimineții, mi se risipi toată spaima și dormii liniștit până la amiază.

Așa dar s'a isprăvit! Tot ce am văzut a fost un vis urât; am avut probabil frigruri. Am fost bolnav și atâta tot.

Petrecuți ziua foarte vesel. Seara am luat masa la birt și pe urmă m'am dus la teatru; după terminarea spectacolului mă îndreptai spre casă. Apropiindu-mă însă de locuință, mă cuprinsese un fel de neliniște ciudată. Îmi era frică să-l revăd pe el. Nu-mi era frică de el, de prezența lui, în care nu credeam; dar mă temeam că o să am iarăși halucinații, mă temeam, că o să-mi fie iarăși frică.

Rătăcii pe străzi până la unu din noapte; în cele din urmă îmi dădui seama că ceea ce fac este o neobișnuită și mă hotărâi să sun la poartă. Respirația mi-o fă așa de greoaie, în cât a trebuit să mă opresc de mai multe ori pe scări. Stătuți vreo zece minute în fața odăii mele pe coridor; apoi mă simții deodată, plin de curaj și voință. Întorsei cu grabă cheia în broască, aprinsei un chibrit și, imbrâncind ușa cu piciorul, aruncau o căutătură speriată spre cămin. Dar nu văzui nimica. Ah!

Ce asigurare! Ce bucurie! Mă preambulai vesel prin odă. Dar tot nu eram pe deplin liniștit. Mă întorceam brusc din când în când. Îmi era frică de umbra tainică de prin unghiere.

Am dormit foarte rău; un zgomot închipuit mă tot deștepta fără încetare. Pe el însă nu l-am mai văzut. Nu! S'a isprăvit cu dânsul!

De atunci mereu mie frică noaptea dacă sunt singur. Simt năluca aceea mereu în apropierea mea. Dar totuși ca nu s'a mai arătat. Nu. Ceea ce de altfel n'are nici importanță, fiindcă nu cred în ea; fiindcă nu există.

Dar mă turbur ori de câte ori mă gândesc la el. Mi se pare că-l văd dormind, cu un braț atârnat în jos, și cu capul aplecat într-o parte... La naiba! nu mai vreau să vorbesc de el, vreau să uit toată istoria aceasta!

Dar nu urmărește fără încetare... Nebunie goală... Dar totuși este așa. Și cine mă urmărește? El? Dar știu bine că el nu există, că nu e nimeni! Numai în frica mea bolnăvicioasă există el. El! dar nu mai vreau să mă gândesc la asta.

De geaba! ori cum m'ași suci, ori cum mi-ai învârti, nu pot să stau singur în casă; fiindcă și el este acolo. Și știu bine că n'am să-l văd niciodată; n'are să se mai arate.

s'a isprăvit cu asta. Dar totuși el există în mintea mea. Nevăzut, ce-i drept, dar totuși există. În dosul ușilor, în scria, pe sub pat, în unghierul întunecos, peste tot. Dacă deschid ușa, dacă caut în dulap, sau dacă mă uit cu lumânare pe sub pat sau prin unghiere, nu este el acolo; dar atunci îl simt pe la spate. Mă întorc în grabă, cu toate că știu dinainte că n'am să-l văd și, știu deasemenea că n'am să-l văd niciodată! Fiindcă el nu este nici îndărătul meu nici prin prejurul meu.

Lucrul e nebunesc, dar penibil. Și nu pot să scap de gândul acesta chinuitor.

Dar sunt sigur, că dacă am să mă însor n'are să-mi mai fie frică de el, fiindcă o să dispară; și o să dispară pentru că n'am să mai fiu singur!

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Ioșif Șarvary

Reuniunea Corala din 1912

bea, o desmierda cu cele mai dulci cuvinte. I se umpleau ochii de fericire, când dansa gingașe și drăgălașe îi sărea în, caie cu brațul plin de flori, îmbălbătoare, cu ochii plini de dragoste și fericire, și când îi întindea gurița, fragă pentru o alinare.

Iluzii dragi, flori ale tinereții... din voi nimic n'a mai rămas!

O furtună groaznică cade asupra acestor doi tineri ce se iubesc cu speranță, cu sinceritate, copilărie scumpă cade bolnavă și expiră înaintea oricărui ajutor.

Ahucă... plin de groază și de turbare blestemând viața și soarta crudă voește să doarmă în mormântul rece, lângă iubita sufletului său; și ar fi murit, dar prietenii buni și care-l iubeau, l-au dojenit cu cuvinte nobile i-au arătat scopul vieții lui...

Și iată-l... stinger cu inima nefărâmurit de îndurerat; trăind în să... trăind cu curaj pentru dragostea lui de neam... uelinda-și brațele pentru Patrie.

F. Mosceanu—Delenda.

Marco de Saint-Hilaire

Napoleon la spitalul din Gros-Caillou

Intr'o dimineață, era în 1810, după nunta sa cu Maria-Luiza, Napoleon se duse la spitalul din Gros-Caillou. Se plimbă prin săli și o-prindu-se înaintea patului unui să-pător din grenadirii săi pedestri îi puse mai multe întrebări. Acesta îi răspunde...

Nu credem că am putea face mai bine decât de a transcrie aci dialogul care avu loc și pe care baronul Larrey, martor ocular și audient, ni l-a povestit foarte adesea și totdeauna cuvânt cu cuvânt.

Acesta, conștient, între împărat și bătrânul soldat este caracteristică în aceea că arată, până unde putea să ajungă, grija lui Napoleon pentru soldații săi și de altă parte, până la ce punct aceștia din urmă duceau abnegațiunea, disprețul pentru viață și devotamentul. Trebuie deasemenea spus că împăratul avea aface de astă dată cu unul din acei oameni dotați cu un spirit natural și original, și care nici odată nu-și dau pe față gândurile lor, chiar spunându-le suveranului lor: „Pentru ce ești aci? îl întrebă el

oare, un săpător din garda mea, ar trebui să fie totdeauna bolnav?

— Este adevărat împărate, răspunse acesta: inima o am bună, ochiul excelent și pofta de mâncare solidă; dar rana care o am la piciorul stâng mă face să sufăr ca un blestemat. Doctorul, adăugă el arătând pe Larrey, vrea să-mi taie piciorul și eu nu vreau.

— Și pentru ce? făcu Napoleon. Ai avea frică de o durere care nu durează decât două minute cel mult, tu care în viața ta ai văzut moartea de mai mult de zece ori în față?

— Eui! frică? împărate, nu cunoaștem boala asta, noi ceștilalți; dar dacă îmi ciuntesc piciorul de carne pentru unul de lemn, nu aș mai putea să servesc.

— Și unde ai primit rana asta? întrebă Napoleon.

— La Eylau, sire; dar la Wagram am primit la același picior o țandără de obus. Se înțelege că aceasta de a doua rană a făcut rău primel.

— Ești decorat?

La aceste cuvinte săpătorul trase plapuma de pe pat pe barba sa încăruntată și răspunse cu un accent de nespuse regret:

— Nu, împărate.

— Pentru ce asta?

— Ah! pentru ce?... pentru motivul că, atunci când făceați distribuția, eram la ambulanță, și că nefiind prezent sub arma...

— E drept ai suferit o nedreptate, întrepruse Napoleon.

— Pe legea mea! am mai avut și altele replică vesel săpătorul; am avut și pe aceea de a fi trecut de două ori pe lista morților...

— Poate că te-a omorât de două ori replică împăratul pe același ton, și de aceea te porți așa de bine astăzi.

— Nu cred, răspunse naiv săpătorul, pentru că e sigur că asta o să fie rău.

— Și ești zic că o să fie bine; o cunoșc treaba asta mai bine ca tine, cred?

— Dacă este voința voastră, împărate, nu voi face în contră.

— Și eu ți-aș da crucea, pentru a-ți-o proba!

Aci bătrânul soldat împreună mâinile zicând cu un ton emoționat:

— Oh! împărate, de sigur că decorația mă va însănătoși cu totul.

— Ei bine! ți-o dau. Ești mulțumit?

Săpătorul făcu o săritură în pe-tul său și își descoperi barba, pe care căzură două lacrimi mari, zicând:

— Oh! împărate, de sigur!

— Dar cu condiția, urmă Napoleon, ca să te lași să ți se taie piciorul.

— Tot ce veți voi, împărate; capul dacă voiți!... Cu toate acestea nu aș mai putea să intru la corp.

— Nu te îngrij; tu știi bine că nu mă despart cu ușurință de voi. Îți voi da o funcție, unde tu nu vei înceta de a-mi fi trebuincios.

Săpătorul se lăsă să i se taie piciorul, și îndată ce fu în stare să meargă, fu pus de Napoleon la castelul Rambouillet în calitate de gardian la una din micile porți care dau pe drumul de la Epernon; aci l'am văzut în 1814.

Trad. de Tr. Popescu-Lascu

Convorbiri astronomice

CONSTELAȚIA CASIOPEIA

Casiopeia are o formă particulară și o veți putea găsi foarte repede: vreo 6 din stelele ei mai luminoase formează un M, sau răsturnat W, sau un scaun cu rezemătoare, dacă aveți imaginația celor vechi, cari însă puneau pe acel scaun și pe frumoasa regină Casiopeia.

Seara, în luna aceasta o găsiți spre nord-est, iar la miezul nopții se vede tocmai deasupra capului,

lăsându-se apoi spre nord-vest. Nu apune niciodată, ca și carul mare.

Trei stele, alfa, vita și gama sunt de mărimea doua, dar alfa își cam schimbă puțin strălucirea, niciodată însă nu e mai mică de mărimea doua.

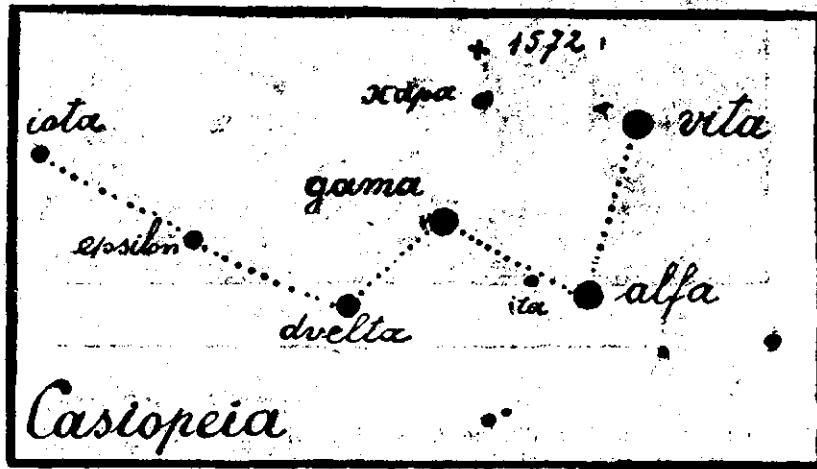
Celelalte stele sunt de mărimea 3, 4 etc.; cu ochii liberi poți să vezi în Casiopeia până la aproape 200 de stele, socotind și pe cele de mărimea 6, ultimele pe cari pot să le vază cei cari au ochi buni.

Sunt multe stele duble în această constelație, sunt nenumărate îngrămădiri de stele, dintre cari cele mai multe se văd cu lunetele cele mai mici, dar nu le-am însemnat pe harta alăturată, de oarece nu se văd cu ochii liberi. Bogăția acestei conste-

cum. Locul unde a apărut această stea e însemnat pe harta noastră, aproape de Steaua Kapă. Apariția stelei noi din Casiopeia, careia i se mai zice și B din Casiopeia, a avut loc în anul 1572 și între alți astronomi, a observat-o unul dintre cei mai ilustrii, Tycho Brahe, un nobil.

Era așa de strălucitoare, în cât a atras atențiunea tuturor, chiar a celor cari nu erau familiarizați de loc cu cerul.

Timp de câteva zile a fost mai strălucitoare de cât Luceafărul, de cât planeta Venus și câțiva au văzut-o pe cer chiar la amiază. Dar strălucirea ei, ca a tuturor stelelor noi, a fost efemeră; a descrescut repede și după un an două nu s'a mai văzut de loc. Cum pe atunci nu exis-

Constelația Casiopeia.

lații se explică prin faptul așezării ei în minunata calea Laptelui.

Dacă aveți un binoclu bun, veți găsi în Casiopeia nenumărate stele, stele ce par în unele părți că formează adevărați mici nori. Calea laptelui se continuă în josul Casiopeei prin Perseu, constelațiune pe care am studiat-o săptămâna trecută, în sus ce continuă prin Cefeu, apoi prin Șopârta, Lebăda sau Crucea, Vulturul, Săgetătorul. Seara, pe la orele 10—11, puteți să observați această măreție a cerului, ce împarte cerul în două, trecând ca un brâu alb aproape pe deasupra capului, sfârșindu-se la orizontul sud-vest.

Casiopeia are cinstea de a fi apărut în ea cea mai frumoasă stea nouă din câte se cunoaște până a-

tau încă lunete, nu a putut fi urmărită cu instrumente optice. Unii astronomi erau de părere, că o stea foarte mică, ce se vede în zilele noastre numai cu luneta, nu ar fi de cât faimoasa stea nouă din 1572. Nu avem însă siguranța acestui lucru. S'a prevestit de alții că prin 1884—1886, steaua nouă din Casiopeia se va reaprinde. Au trecut acei ani, au trecut atâți ani în urmă și tot nu a mai reapărut. Nu e exclus însă ca tot în Casiopeia să mai reapară alte stele noi. În Perseu au apărut 2, în Gemenii 2, în alte constelații câte 3 sau 4, dar e drept că nu atât de frumoase, ca aceea despre cari am vorbit mai sus.

Victor Anestin.

AL. RUSSO

CUGETĂRI

— 1855 —

PARTEA ÎNTAI

I

Oamenii cari au eșit la rând astăzi, literați, oameni politici, artiști și alții, în țara Moldovei, sânt acei tineri cari cu vreo douăzeci de ani înainte era cunoscuți sub nume de Nemți sau capete stropșite și cu denumirea de Franțuzi, introdusă mai târziu. Nici o limbă în lume nu are un cuvânt destul de puternic, ca să exprime disprețuitoarea semnificare a numelui de Franțuz cu care unii bătrâni din Moldova porecliseră tinerii de pe la 1835, oamenii de astăzi.

Acei bătrâni ce se născuseră în giubele și caftane încet câte încet au părăsit lumea și câmpul au rămas Nemților și Franțuzilor.

Curioasă nălucire omenească!... Deși un pătrar de veac aproape au trecut de atunci, totuși urmăm a ne cheama tineri și ni se pare că sântem copilașii cu plete lungi de pe la 1835; tot ne îngâmăim cu denumirea de *bonjuriști*, poreclă iscodită la 1848. Dar vai de tinerețea aceasta și de tinerețile acelei tinereții! Franțuzii și Nemții de la 1835, bonjuriștii dela 1848 sânt albi, suri

și cei mai mulți în vârsta celor ce era bătrâni pe când am răsărit noi.

Oamenii de astăzi uită că nu au avut tinereță! În ziua răsăririi lor, pe la 1835, cel mai tânăr din ei era mai bătrân încă decât cel mai bătrân din bătrâni, fie acel bătrân din vremea celor întâi Nemți!... Și dela 1835 până la 1855, adică într'un curs de 20 de ani, mai mult au trăit Moldova decât în cele de pe urmă două veacuri. Viața părinților au trecut lină ca un rău ce curge prin livezi și grădini și se perde fără vuet în Siret. Pe cât era ei departe și străini de voinicii ce dorm la Valea Albă, pe atâta ne-am născut și noi străini și departe de dânșii. Întâmplările lumii de pe împrejur muria la granița țării; vântul veacului îi găsea și-i lăsa liniștiți.

Ei au deschis ochii într'un leagăn moale de obiceiuri orientale; noi am răsărit în larma ideilor nouă; ochii și gândul părinților se îndrepta la răsărit, a noștri ochi stau țintii spre apus!

Este o vorbă țărănească: *săracu Ștefan Vodă, unde-l să vadă!*... Imi închipuesc câte odată că au eșit din mormânt un strămoș, un Vornic de țara de sus, un boier de Orhei, un Hatman adevărat, un Căpitan de lărg, sau măcar cel mai ascuns Postelnice din Adunarea țării care au iscalit desrobirea vecimilor la 1772, în biserică Trei-Ierarhilor.

Oare Hatmanul acela ar putea să-și cunoască urmașii în Moldo-

veni de astăzi? Hainele, năravurile, pământul au luat prefacere, până și limba, până și numele! Ștefan Vodă s'ar crede în altă țară. Pentru o diha sufletului său n'ași dori să mai vie Ștefan Vodă, chiar și de ar fi cu puțință. Ce ar face el pe un pământ unde n'aș mai rămas urme de umbra lui măcar?... Vorba lui nu mai este limbajul nostru... Strănepoții Urecheștilor, Dragomi-reștilor, Movileștilor i-ar zice în versuri, în ode și în proză:

„Eroule ilustru, trompeta gloriei tale pentru inimile bravilor Romani de admirăciune grandioasă și neîndefinibilă pentru meritul neinvincibilităciunei tale!...”

La care lucruri frumoase, de și neînțeleșibile pentru dânsul, Ștefan Vodă, bietul, ar holba ochii lui cel înfricoșător!... și s'ar culca iarăși în mormânt.

Mi-e teamă că în ziua de pe urmă, când trâmbița cerască ne va cheama la judecata cea mare, nu vom putea înțelege cu strămoșii noștri nici în limbă, nici în idei.

Unde-i Ștefan Vodă să ne audă!

Să spun drept, răsipirea cea iute a trecutului mă pătrunde de jale!... Lupta dogmelor nouă au năruit răsipă peste răsipă în societatea moldovenească așa de grabnic și de temeinic, că ni se pare că nu au putut fi alte lucruri și alte obiceiuri decât aceste de astăzi. Jalea mea nu este însă că au trecut, dar că au trecut fără a-și lăsa testamentul; răpegiunea cu care s'au stins trecutul dintre noi este judecata cea mai înfricoșată a aceluia trecut! Ce este vrednic de trăit nu moare!... Unde sânt faptele dela 1772 până la 1835 care vor rămânea drept fală și folos în cronicile țării?... Unde sânt numele nouitate de popor?... Trecutul e mort și de tot mort! Dar mai înainte de a arunca țărâna vecinică pe sicriul lui să-l mai privim puțin...

Nu se întâmplă adeseori într'o casă un mort pe care în viața lui nu-l iubea casnicii?... Copii însă, rudele, vecinii se strâng, privesc încă odată la el, își aduc aminte de bunele răposatului și îi petrec la groapă cu un frumos și croștinesc: „Dumnezeu să-l erte!”

Să zicem și noi: Dumnezeu să erte trecutul! Inșă ca vecinii și rudele, să luăm aminte ce a avut bun răposatul.

Sântem de ieri; putem încă să ne amintim câteva din obiceiurile copilăriei noastre, obiceiuri ce nu vor trece la copiii noștri... Adevărat, avem înimă moldovenească, dar am fost copii în doi peri; ne-am născut în Moldova bătrână; am supt străinătatea; deși capul ne este de Neamț sau de Franțuz, avem o datorie firească de a arunca câteva flori pe mormântul trecutului. Va veni vremea, dacă n'aș și sosit, în care și noi, tinerii de pe la 1835, tineri și bonjuriștii suri de astăzi, vom fi chemați bătrâni; vom fi judecați nu după ceea ce am făcut, dar după ce mintile strechiete or socoti că a trebuit să facem; vom fi osândiți, nu după greutatea luptei și a vremii de atunci, ci după patima partizilor și după placul opiniei mulțimei. Umbra trecutului, ce întunecă când și când o parte din viața noastră zilnică, se imprăștie. Moldova veche mi se înfățișază ca o pădure deasă și mare, unde toporul a tăiat iute în dreapta și în stânga, fără a fi încăput vremea de a curăți locul. Plugul, adică civilizația, stărpește pe fiecare zi rădăcinile și prefăce codrul în curătură, curătura în lan frumos, iar lanul în câmpul roditoare... La ziua judecării, noi ne vom măguli că am fost toporășii muncăi, iar strămoșii noștri, cu ce să se mângăe sârmani! Florile care aș vrea să arunc le-aș culege nu numai în viața politică a trecutului, dar în cele multe obiceiuri casnice, din care unele ne-au legănat în fașă și de care părinții noștri se rezăma în ziua luptei!...

Multe din ele au rămas, dar sărmanele? rușinoase și ascunse.

Franțuzii zic că oamenii cei mari nu au nici părinți, nici urmași!... Poate am putea să zicem și noi că dănișii, deși nu sântem mari. Nimic nu mai leagă Moldova de astăzi cu trecutul și fără trecut societățile șant schioape. Națiile care au pierdut șirul obiceiurilor părintești sânt nații fără rădăcină, nestatornice, sau, cum zice vorba cea proastă, nici Turc, nici Moldovean; limba lor și literatura nu au temelie și naționalitatea atunci este numai o închipuire politică.

Obiceiurile părintești au părăsit clasele cultivate; aceste clase s'au depărtat de fizionomia populară precum s'au depărtat de tradițiile boierești!... Să nu ne înșelăm: în Moldova astăzi există *cinuri*, dar boierii nu mai sânt!... Avem proprietari, amployași, bogați, speculanți, poeți, avocați, profesori, alegători, oameni mai bine sau mai rău crescuți!... Cine s'ar mai zice astăzi om de casa cuiva? Credințele, vorba era una la boier și la plugar; cea legătură s'a intrerupt! O prăpastie adâncă desparte astăzi omul nou, poreclit *boier de popor* și prăpastia aceea se chimă *știința*. Pe cât boierul crește în idei și în învățatură, pe atât poporul rămâne în urmă. În vremea trecută boierul vorbea, trăia cu țaranul precum ar fi vorbit cu alt al său *neclătinut*, se înțelegea amândoi în limbă și în idei; astăzi îl înțelegem cu inima numai, și trebuie să învățăm limba lui. El nu mai este pentru noi decât un capital sau o studiu mără sau pitorească. Părinții nu cunoștea studia pitorească!... Avem dar o datorie sfântă, firească și națională a culege odoarele vieții părintești. Nenocirea literaturii, pedantă în condei, pedantă în forme, pedantă în idei, care înecă și omoară în țările românești dezvoltarea spiritului și a închipuirii, vine din pricina neștiinței limbii și a tradițiilor părintești; literatura aceasta nu are rădăcină, nici dă roadă.

Când Dragoșii și Răduleștii literaturii au descălecat pe țărnițele române, nu au întins urechile să audă de unde bate vântul, ce limbă vorbea și ce vorbe spunea Românii; nu au auzit răsunând cimpoiul prin văi; nu au ascultat nici jalea, nici bucuria *cânticelor*; nu au apipăit inima lăutei!... Rădeștii și Dragoșesții, fugari dela Turnu Babilonului, vorbea latinește, unii italieneste, alții nu știa nici o limbă, unii galicește... cum putea ei să înțeleagă românește, adică: o limbă plămădită două mil de ani în lacrimi, în sânge, în căutătura stelelor și a naturii?.. În loc de a zidi o literatură cu materialul nației, ne-au adus haosul păcătos a poezilor, a învățătorilor, a tehnologiștilor, a gramaticilor imperiei răsăritene, care alerga viața lor întreagă după un cuvânt nou, o regulă ingenioasă, o logogriță; și ne-au prefăcut pe noi Românii ardeleni, moldoveni și bucureșteni în Trisotni și Vadiusii veacului al XIX.

Dumnezeu își va face milă cu noi și va trimite vre-un Champollion ca să tâlmăcească urmașilor noștri operele și limbile ce ne-au adus Dragoșesții și Rădeștii aceștia.

Dacă este ca neamul român să aibă și el o limbă și o literatură, spiritul public va părăsi căile pedanților și se va îndrepta la izvorul adevărat: la tradițiile și obiceiurile pămintului, unde stau ascunse încă și formele și stilul; și de așa fi poet, așa culege mitologia română, care-i frumoasă ca și cea latină sau greacă; de așa fi istoric, așa străbate prin toate bordeele să descopăr o amintire sau o rugină de armă; de așa fi gramatic, așa călători pe toate malurile românești și așa culege limba.

Am ajuns departe, departe și nu prea departe, cum zice cântecul.

Al XXIII congres eucharistic din Viena

Locuitorii muntenii din Tyrol înarmați cu coase escortând pe Isus Christos în timpul procesiunii congresului.

Sântem în minutul *vajnic*, unde trebuie să facem chipul trecutului!...

Câțiva ani să mai treacă și hainele, limba, obiceiurile societății vechi de ieri se vor cufunda. Cum vom fabrica atunci drama sau elegia trecutului? Cu ce vom tâlmăci istoria, dacă nu cunoaștem sufletul mortului?... Ce va putea fi propășirea, dacă nu voim ști de unde a pornit? Ce mângăiere putem simți noi, ostașii propășirii, dacă nu știm mărirea luptei? Ce spiu de părinți vom fi, dacă lepădam toată moștenirea părintească?...

Cântecul mancelor, stafiile nopților, poveștile chelariului, prierșugul țigănașilor, ocară și zaharul jupănesel, greceasca dascălului și câte alte obiceiuri și credințe care s'au dus și n'or mai veni sunt legate cu viața politică și morală obștească, istoria filosofică a vremurilor trecute și introducția vremii nouă.

II

Când își aruncă cineva ochii pe ceea ce se chiamă „literatură română”, puține și rari producții pot a-l opri cu plăcere; puține îndestulează mîntea și inima; cele multe sânt copilării, cercări fără formă, a căroră preț stă numai în costul tipografic și în încrederea ce au autorii lor că nu se pot găsi lucruri mai frumoase în lume. Pentru a înțelege pe alții, trebuie gramaticile și lexicoanele a feluritelor limbi neo-latino de astăzi, sau de nu, ești silit a găci, ca cimiliturile d-lui R., înțelesul cuvintelor schimosite de sistemele genilor noui.

Când mă aștept la vre-o idee, nouă, lămurită izvorită din mîntea română și scoasă la lumină în limbă română, am aduce aminte că ideea aceea am cetit-o în autori francezi sau nemți, cu deosebire însă că aceștii o exprimaseră fină, frumoasă, fără silă, și al noștri o prefac în logogri. Unul prefacă toată limba în *une*, altul în *tie*, altul în *tu*, altul în *int*, de nu știți cum să

te întorci între aceste patru puncturi cardinale a gramaticilor.

Nu mai este ertat Românilor a grai românește, sub osanda de *ignoranță*; o mare parte din acei ce se încerc a scrie și-au dat cuvântul a schimonosi ce este și mulți voesc a face o limbă nouă: cei *procopsiți* sub cuvânt că sânt *procopsiți* și au idei, cei neînvațați pentru că doresc să pară învățați nici unul nu gândește că limbele se fac prin vreme, prin scrieri bune după rândul și spiritul naționalităților! Adevărat, nevoile noui cer mijloace nouă și ideile nouă au trebuință de cuvinte noui, dar nevoia trebuie să le dea la iveală, să le creze și să le împămîntenească. Să fim siguri că unde ne-a trebui un cuvânt, nevoia îl va iscodi, nu după sistema cutăruia sau a cutăruia, dar după logica limbii pe care nu o fac nici învățații nici lexiconele.

În veacul al XVI, când Europa era la punctul unde sântem noi de vre-o două-zece de ani, la renașterea științelor și a artelor, pedantismul amerința limbele de o soartă ce are multă asemănare cu soarta limbii noastre. Latinismul îneca spiritele; neologismul ținea loc de talent; iscodirea de cuvinte era *geniul*! Cu cât o carte era plină de sisteme, cu cât era mai neînțeleasă, cu atâta se părea mai frumoasă și mai *sublimă*! Pedanții se felicita unii pe alții, era epoca lor!... Pe acea vreme trăia Rabelais, un om care știa latinește, dar vorbea curat franțuzește, cum s'ar zice astăzi la noi: un om care ar ști franțuzește, dar ar vorbi cu toate aceste, românește. Acest Rabelais rădea de pedanți, cari dispoia mereu latineasca vrând a schimonosi franțuzeasca. De s'ar ivi pe țărnițele Dunărei un Rabelais, nu s'ar rușina să zică și de noi că despoiem franțuzeasca, ca să schimonosim româneasca.

(Va urma)

Coroane princiare în afară de serviciu

În luna August, un camerier concediat al contelui de Eu a intrat prin efracție în castelul fostului său stăpân, din departamentul Senci (Franța) și a furat coroana braziliană, care se afla în păstrarea contelui, un descendent al ultimului împărat al Braziliei Don Pedro. Din ferocitate hoțul a fost prins și coroana salvată.

Aceasta întâmplare aminteste că există un număr mare de coroane ale monarhiilor desființate, cari sânt păstrate în diferite localități.

Printre coroanele, în afară de serviciu făcea parte și vechea coroană imperială germană. Când exista încă imperiul german de națiune română, coroana se păstra în Nürnberg. Când în anul 1796 se apropia armată franceză, coroana imperiului german fu dusă la Viena, unde se află și astăzi.

Dar și actuala coroană imperială austriacă este o veche coroană imperială germană; ea este de pe vremea împăratului Rudolf II.

Este absurd a presupune că o astfel de coroană era un tezaur ne-schimbat, care se moștenește din domnitor în domnitor. În camera tezaurului regal din München se află un număr de coroane de ale foștilor împărați germani. Astfel de pildă o coroană de argint aurit, care se zice că este a împăratului Henric II. Tot acolo se află și coroana împărătesei Kunigunde cea sfântă, a împăratului Carol VII, a împăratului Ludovic Bavarezul, etc.

Și coroana actualului imperiu german este în afară de serviciu, căci ea nici nu există. Există numai un desen și un model al noii coroane imperiale germane și știrea, colorată, că există o coroană imperială germană, nu este adevărată. Coroana regală a Prusiei este din nou formată și ornamentată și faptul acesta a făcut ca să fie luată drept ca coroană a imperiului german. Când la ocaziuni solemne se poartă înaintea împăratului german insigniile imperiului, acestea sânt insigniile regatului Prusiei.

În tezaurul din München se află o coroană lucrată în email de aur cu 209 mărghăritare, rubine, safire, smaragde și diamante. Forma coroanei este gotică, despre care s'a crezut că este coroana „boemă” care s'ar fi luat dela Frederic V, regele Boemiei, după bătălia de la Muntele alb. Cercetările istorice de mai târziu au dovedit că afirmațiunea de mai sus nu este exactă, de oarece dacă Bavaria ar fi luat aceasta coroană în bătălia de la Muntele alb (8 Noembrie 1610) ea s'ar găsi în tezaurul din München. Adevărata coroană boemă așa numită coroana lui Wenzel se află în tezaurul St. Veit din Praga. Ea este o podoabă veche, care a fost lucrată la 1347, la inițiativa soției regelui Carol IV, Blanca de Valois după modelul coroanei franceze. În crucea acestei coroane se află o relievie, un spin din cununa lui Isus Christos.

În camera tezaurului din Viena se păstrează și insigniile lui Napoleon I ca rege al Italiei. Coroana italiană, așa numita coroană de fer, cu care s'a încoronat Napoleon I în anul 1805, nu se află însă în Viena, ci în mănăstirea Monza din Italia. Aceasta este vechea coroană a Lombardiei. Această coroană a fost întrebuintată pentru ultima oară la 1838, când împăratul Ferdinand I al Austriei s'a încoronat ca rege al Lombardiei.

Adevărata coroană a Poloniei se află în Petersburg.

În tezaurul coroanei engleze din Tower se află o coroană în afară de

serviciu care are o istorie foarte originală.

Ea este de la regele George IV (născut la 1762, mort la 1830, care se sui pe tron la 1820). Nici un rege al Angliei n'a dus o viață mai desfrânată, și n'a făcut atâtea datorii ca George IV înainte de urcarea sa pe tron. La încoronare a comandat o coroană de aur, cu pietre care costa peste 3 milioane de franci. La 1821 coroana fu gata dar giuvaerghiul nu vru s'o predea de oarece regele n'a voit s'o plătească îndată. Giuvaerghiul spuse regelui că-i împrumută coroană pentru cele câteva ore de încoronare pentru suma de 200.000 franci. La început regele refuză cu indignare această propunere, dar mai târziu primi. După încoronare giuvaerghiul își luă înapoi coroana și n'o dădu până când nu-i fu glătită. Coroana trecu în tezaurul regal englez și pietrele prețioase au fost luate și întrebuințate pentru coroana reginei Victoria.

Coroana Scoției, cu care a fost încoronată și nefericita regină Maria Stuart se păstrează în Edinburg.

O coroană care este în serviciu, dar care a avut o soartă ciudată, este coroană ungară așa zisă a Sf. Stefan. Când izbucni revoluția din Ungaria la 1843 dictatorul Kossuth puse mâna pe coroană pe care o ascunse. După ce Kossuth fugi și Ungaria fu cucerită de Austriaci ajutați de Ruși, se căută în zadar coroana ungară, care rămase dispărută până la 1853. Un țărăn român arătat locul unde fusese îngropată, adică la rădăcina unui arbore, nu departe de Orșova. Crucea de pe coroană era strâmbată. În amintirea acestei întâmplări și astăzi s'a păstrat crucea așa strâmbă.

Cele mai multe coroane în afară de serviciu se află în camera tezaurului din Petersburg. Afară de coroană Poloniei, acolo se mai află coroanele din Cazan, Kiev, Astrahan, Siberia, Crimeea și Finlanda.

C. Scurtu

LENEA

Pe vremea aceasta ploioasă și plină de o umezeală, care te pătrunde până în măduva oaselor, te simți moleșit și n'ai gust decât de somn. Gata, gata eram să pierd cronica pentru numărul de față! Există, fără nici o îndoială, chiar la gâmanii pe deplin sănătoși (câți vor fi?) o strânsă legătură între sfârșit atmosferic și dispoziția sufletească; cu atât mai mult resimt această influență persoanele al căror sistem nervos e zdruncinat.

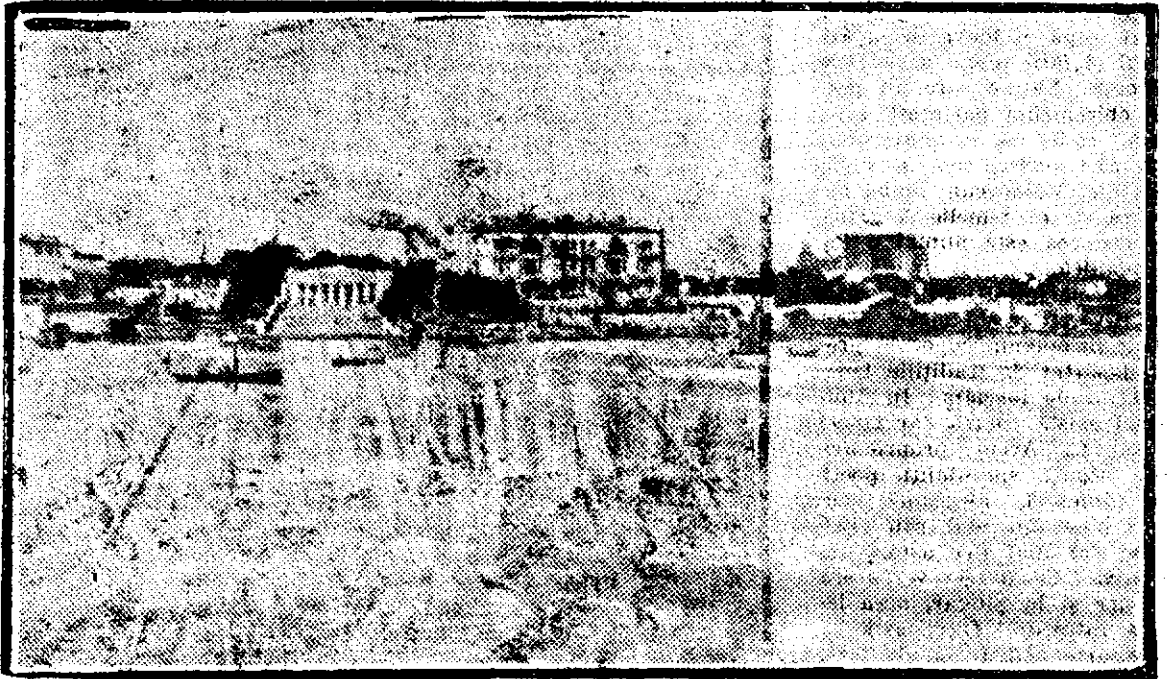
Dar nu putem numi propriu zis lene moleșala, care ne cuprinde din când în când, în mod trecător. Lenea e boală cronică. Și o boală foarte serioasă, având urmările cele mai triste.

Un vechiu proverb românesc spune că „lenea e mama tuturor viciilor”. Observație cât se poate de adevărată și foarte explicabilă. Viața este activitate, este triumful forțelor interne asupra forțelor distrugătoare din afară. Atât trăește un om cu adevărat cât lucrează, cât timp este activ. Când doarme, când lăncezește, veghează numai, nu trăește în toată puterea cântului.

Lipsa de activitate slăbește corpul și cu timpul zdruncină sănătatea. „Cheia care e mereu întrebuințată nu ruginește” — spune înțeleptul Franklin. Căinele puturos ajunge rălos. Toate organele corpului au nevoie de un exercițiu proporțional cu puterile lor; altfel slăbesc.

Tot astfel inteligența, simțirea voiața omului trebuie exercitate, întreținute prin acțiune, căci altfel ruginesc, se tocesc și se corup. După

Vederi din Rusia

O vedere din portul Sebastopol

cum o apă stătătoare dă naștere tuturor felurilor de viermi și de reptile scârboase, tot așa se ivesc gândurile rele și sentimentele josnice într-un suflet neocupat, frândav.

Puțina viață de care dispune omul cel mai lenes câtă să fie cheltuită prin acțiune. Și cum lenesul nu-l place nici o activitate folositoare, se pune în slujba diavolului. „Dracul dă de lucru celor ce nu au”. Calea tuturor viciilor ispitește astfel la orice moment pe omul lenes.

Marea mulțime a oamenilor silii să muncească din greu pentru a-și câștiga pâinea de toate zilele, ferește pe acei ce pot trăi din venitul averii lor, fără să muncească. Evident că sunt de plâns oamenii nevoiți să-și întrebuințeze tot timpul și toată puterea lor pentru a duce o viață de azi pe mâine; cu atât mai mult cu cât truda lor nu le procură măcar un trai material confortabil.

Dar credeți oare că oamenii fără de ocupație sunt fericiți?

Cine-i cunoaște de aproape știe că-și prăpădesc viața în nimicuri, în vicii și plictiseală. Ei au o mulțime de preocupări, care nu provoacă surâsul. Se neliniștesc excesiv de mult de neprețioasa lor sănătate și nu știu cum să-și ia o mare timp.

Din punct de vedere social lenea este foarte blamabilă. Lenesii sunt niște paraziti sociali, care trăiesc din munca altora. Vechile popoare luau măsuri drastice contra lor. Amasis, rege egiptean, stabilise în fiecare regiune a țării judecători, în fața cărora locuitorii își dădeau socoteala din când în când de ocupația lor. Lenesii erau condamnați la moarte, ca batmenii de prisos. După legile lui Dracon și Solon lenea era socotită deasemenea ca o crimă. Romanii osândeau pe lenesii la muncă în mine sau lucrări publice, iar vechii Germani, după cum ne spune Tacit, băgau pe lenesii în noul bălților dându-le o moarte potrivită cu felul vieții lor. La noi în țară Tepeș Vodă a fost fără de milă pentru lenesii.

Unde ești, tu, Tepeș Vodă?

Atalia.

VASILE POROJANU

— Urmare și sfârșit. —

La întoarcerea mea în țară, pe la sfârșitul anului 1839, după o plăcută călătorie prin Italia, am găsit zasa părintească completă... Porojan singur lipsea, căci fugise a doua zi după plecarea la Paris și nu se mai

întorsese la stăpâni, de frica zardei, cu carne de fer, și mai cu seamă de groaza polițaiului Urzică prin mâinile căruia era de obicei ca să treacă toți țiganii lenesi, tâlhari sau prea iubitori de libertate... Nu trecu însă mult timp și el apăru în curte, căci auzise de întoarcerea mea. Dorul de mine îl făcu să intru în primăria pedepsei ce meritase... dar am avut nespușă mulțumire de a-l scăpa și de a-l reîntegra iarăși în postul său de pitar al casei.

După moartea părinților mei, am eliberat toți robii noștri, fiind astfel să recunosc amical lui Porojan, pentru mine. Frumoasă zi a fost aceea, când din balconul casei de la Mircești am declarat țiganilor adunați că sunt liberi! Că nu li se vor mai lua copii pentru a fi crescuți și deprinși ca servitori în casa boierăscă, și că pot să meargă unde le place fără împedcare din partea nimănui.

Surprinderea lor s'a manifestat prin o exclamare sălbatecă, și bucuria lor prin o mie de sărituri deșantate de oameni mușcați de tarantolă. Vreo trei bătrâni însă au început a plânge și a-mi zice:

„Stăpâne, stăpâne, ce ți-am greșit, ca să ne urgisești astfel, păcăloșii de noi!.. Ne faci slobozi?... Cine o să ne poarte de grijă de azi înainte?... Cine o să ne hrănească, cine să ne îmbrace, cine să ne cunune, cine să ne îngroape?... Stăpâne, nu te îndură de noi și nu ne depărta de mila Măriei tale!”

Vorbe deșarte pentru mulțimea ce intrase în paroxismul beției!.. Toți, părăsindu-și bordeiele, plecară a doua zi cu tot avuful lor ca să meargă... Unde?... Nu o știau nici ei, dar se porniră ca să calce peste orizon și să afirme dreptul lor de oameni liberi... Laia se opri la cea dintâi crâșmă, pentru ca să cinstească în sănătatea cuconășului, apoi se opri la a treia ca să boteze cu vin liberușca, apoi la a patra pentru că să guste dacă rachiul liber e mai bun de cât celălalt, etc., etc.; și astfel au dus-o într-una până ce, bându-și până și căciulele, și apucându-se de furturi, au ajuns în închisorile dela Roman, de la Piatra și de la Bacău.

Peste șase luni, s'au întors cu toții la Mircești, goi, bolnavi, morți de foame, înghețați de ger și au căzut în genunchi, cu rugămintea ca să-i primesc iar robi ca în vremile cele bune, după cum spusese el. Această reînțoarcere de bună voie la sclavie, m'a făcut a eugeta mult asupra modului de a libera popoarele ce sunt sclave din naștere, și m'am convins că pre cât e de neomenos faptul de a lipsi pe un om de libertate, pe atât de necumpătat faptul de a li-

bera deodată pe un sclav fără a-l pregăti la fericirea ce-l așteaptă și a-l feri de neajunsurile unei libertăți pripite.

Porojan însă nu împărtăși soarta celorlalți țigani. Devenit liber, el se duse să exerciteze în ținuturi meseria lui de Pitar. Astfel ne perdurăm din vedere ani îndelungați... Mi se spusese chiar că ar fi murit!

Intr'o zi pe când ședeam la masă în umbra ploilor din grădina de la Mircești, zăresc un strein cu surtuc de Nankin și cu picioarele goale... Figura lui nu-mi părea necunoscută... o privesc cu luare aminte... Ce să văd?... Porojan!.. Cine poate spune bucuria mea!.. Tovarășul meu de copilărie trăește! iată-l!.. iată-l plângând și sărutându-mi mâinile!.. Nu știam ce să-i dau ca să-i fac mulțumire... Imi venea să-l poftesc la masă; să-i propun o partidă de arșici!

După cele două momente de uimire, el imi povesti Odissea lui, un lung șir de mizerii omănești, apoi se ruga să-l primească a fi pitar la Mircești, zicând că voește să moară unde s'a născut. Am primit cu recunoștință, l'am îmbrăcat din cap până în picioare, i-am hotărât o leafă bună și i-am gătit o odă deosebită în ogradă. El s'a instalat și după două zile s'a făcut nevăzut împreună cu un cal al vătăfului.

De atunci l'am întâlnit odată la Piatra slăbănogit, plin de reumatisme, plecat spre pământ de aspra mână a bătrâneții și desgustat de lume. Sărmanul! a părăsit-o în sfârșit, luând cu el partea aceea din tabloul social care ne arată familiile boierești înconjurate de servitori țigani, precum erau casele Patricianilor romani pline de sclavi aduși din lumea întreagă.

V. Alexandri.

Transportarea lui Napoleon în Franța

În ziua de 8 Octombrie, fregata „Belle-Poule”, comandată de prințul de Joinville, ajunsese în Sf. Elena. Peste 10 zile, fregata cu prețiosul transport ridică ancora și ajunse în Franța, la Cherbourg în ziua de treizeci Noembrie.

De aci, sicriul fu pus pe o măreață corabie anume construită și fu dus la Pont-Neuilly, iar de aci la 15 Decembrie fu transportat la Paris. Pe carul funebru, erau așezate 12 statui, reprezentând cele 12 victorii ale lui. Sicriul eroului, era așezat pe un scut de o mărime neobișnuită. Statuele erau puse pe un pic

destal, care era acoperit de stufe și lauri și la cele patru colțuri avea patru piramide de puști. Roțile carului erau în forma celor antice. La spate pe un trofeu de drapete, palmierii și lauri erau scrise numele glorioasele victorii ale lui Napoleon. Statuile, roțile și toate ornamentele erau aurite. Pe cap era înălțat un trun voal cu albine de aur. Aici se vedea coroana imperială și asupra ambelor lucruri și împănate cu perle scumpe.

La car erau înhămați 16 cai, patru caș patru și erau mânați de 16 servitori. Căii erau toți negrii și aveau pe ei pânze cu fire de aur. În momentul când sicriul fu pus pe car s'au tras 21 de salve de tunuri și cortegiul s'a pus în mișcare în strada largă a clotelor de la toate bisericile din Paris.

Cortegiul funebru înainta în ordinea următoare: în frunte corpul militar, școlile politehnice, școala de Saint-Cyr, statul major, legiunile și escadroanele gărzii naționale, muzica, cântul favorit în război al lui Napoleon. Calul avea pe el seacă și harnasamentul lui Napoleon, când era prinș consul. El era învârt într-o pânză violetă cu albine de aur. Apoi veneau ofițerii de uscat din Paris, cel marini, 24 de subofițeri decorati, o trăsură cu 4 cai ducând pe membrii comisiei de cercetare la St. Elena; alți subofițeri în număr de 34, mareașalii Franței, 86 de subofițeri purtând drapetele departamentelor, prințul de Joinville cu statul său major, dinți sute de marinari veniți odată cu corpul eroului.

Veneau apoi: carul funebru, doi mareașalii, un amiral, cămare generalul Bertrand, casa imperială, poliția, primarul din Paris și o deputație din Ajaccio. Cortegiul era închis de câteva corpuri militare. Cortegiul s'a oprit la hotel des Invalides unde s'a făcut ceremonia religioasă. Tot timpul acesta a fost acoperit cu nori, dar când cortegiul era sub Arc de l'Etoile o rază a luminat sicriul câteva minute.

Transportarea lui Voltaire la Pantheon

Transportarea lui Voltaire la Pantheon se făcu în ziua de 11 Iulie 1791 cu o mare ceremonie.

Un car de formă antică purta sarcofagul. După o scurtă oprire pe piața Bastiliei, cortegiul se puse în mișcare. El era deschis de numeroase deputații, de reprezentanții intinții în dărâmarea Bastiliei, de reprezentanții din mahalaua Saint-Antoine și de soldații Oamenii îmbrăcați în costumele antice ducău statuia de aur a filosofului; statuia era încoronată cu lauri. În urmă veneau oamenii de literă. Pe carul funebru se vedea un calaf pe care era întins Voltaire și Gloria îl încorona. În urmă mergea deputația Adunării Naționale, judecătorii, municipalitatea și celelalte autorități. Cortegiul se oprit în fața Operei, în fața Teatrului Național (Odeon), și în fața casei unde murise filosoful. La toate aceste stațiuni se cântau imnuri. De aici el a fost dus la Pantheon, dar în urmă a fost scos de aci împreună cu Rousseau și aruncați pe câmpurile Parisului de revoluționari.

Trad. de N. Vătămanu.

Ilustrația noastră colorată

Lepta de la Zanzur (Tripolis)

Regimentul italian de cavalerie «Lodi» împreună cu o trupă de ascarabi din Eritreea, sarjează pe turcoarabi, pe care apoi îi urmăresc, înprăștiindu-i în toate părțile.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEII — SUB DIRECTIA DOCTORULUI I. KIRIAC
 Consult. primar; seful serv. de ginecologie și obstetrică Eforiei
 SECȚIE SEPARATA pentru BARBATI (hemoroide, hernii, tumori, cancer, vesicite, stricturi uretrale etc.)
 Strada Sf. Iulian 8, Casaș Festivalului Național
 Telefon 2306

Este renumit in lume

Extrapolatul Ceas de Argint dublu american de carate, cu 18 carate, marca «Sirena» premiat de mai multe ori și care se întoarce la 36 ore.

Nu este ceasul acesta înșelător și nu se deosebește de un ceas de aur de 100 lei. Pentru mers exact 5 ani garanție.

Una bucată lei 6,30, două bucată lei 11,50.

Mai oferă și ceasuri de buzunar Gloria de argint, cu lei 4,90. La fie-care ceas se dă un elegant lanț gratis. Fără rizi; se schimbă dacă nu place, sau se întoarce prin ramburs.

S. Kohaus, 1 Uhrenexport KRARAU SEBASTIAN, No. 151

Supremația în industria ceasornicească în sfârșit dobândită.

Extrapolat! Supraeleganț! CEAS AUR DUBLE pentru cavaleri NUMAI LEI 6,45

Aceste mecanisme sunt bune și precise și se acoperă pe cale electrică de aur 18 carate, garanție pentru mers precis 4 ani.

1 bucată lei 6,45, 2 bucată lei 12,50; fie-cărui ceas se adaugă un lanț fin aurit gratis. Ceas de damă la fel, execuție plăcă și elegantă, lei 6,95. Fără risc, se admite schimbul, eventual se admite banii. Trimite prin ramburs. Hoffzer & Wohl, Kratau, No. 21, Austria

5—100 LEI
Căști accesoria zinate
 Afecere foarte reală pentru clasa de sus și cea de jos. Bogat și artistic, damă sau bărbat. Cereți grație detaliilor printr-o carte poștală de 10 bani de la
Walter & Co. Paris B.
 Rue Nicollé-Charlet No. 3.

CITIȚI
Aventurile
Unui Călugăr
 Mec roman instructiv pentru țapi
 Depozit Biblioteca Națională, Socec, Alcalay, Sfetcu și la toți depozitarii de ziare.

Prețul lei 1,10 cu poșta pentru provinciile

Când plecați în străinătate — Cumpărați —
«Conversațiile Moderne»
 lei 2,50 volumul în cinci limbi străine. De vânzare la UNIVERSUL

La „FRANÇAISE” (Marca Diamant)

Cea mai perfectă și rezistentă bicicletă

Invitat să participe la concursul marșilor pentru din CIRCUITUL MONTENIȘI din 1910-91 1912

MOTO-REVE
 2 CILINDRE 2 1/2 H.P.
 ELECTRO-MAGNET

Motocicleta cea mai perfectă ușoară și rezistentă

Această marcă este adoptată de toate armatele din lume. Produsele fabricii începe să apară în

LEI 150 ÎN SUS

REPREZENTANT și DEPOZITAR pentru ROMANIA

G. MAGNANI

71, Strada Popa Tatu, 71 BUCUREȘTI
 Telefon 2372

VĂPSEA DE PĂR RAPID
 GARANȚAT, ABSOLUT NEVĂTĂMĂTOARE

Văpsește imediat părul cărunt sau alb, în negru, brun, castaniu sau blond într-un mod atât de perfect și de natural că nu se cunoaște de loc că părul e văpsit. Intrebunțarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă vâpșă de păr.

Prețul lei 2,50. La neîntâlnire se restituie imediat contul.

Bonboane Orientale
 Parfumuri admirabile și distrug ori-ce miros urât al gurii provenit din tutun, dintr-o mică sașă de stomac deranjat.

Cuția 50 bani la drogheria și farmacia.

Observați marca Semiluna cu stea, singure veritabile.

CREMA FLORA POMADA
PURBA FLORA Capilogen
SAPUN (Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

Pectosin
Teanu

Stiață lei 3. — La drogheria și farmacia

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenica, histeria, slăbiciune generală, vindecă

Hemofer
Teanu

recomandat de prof. dr. Bucilic, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Ing. și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituente ale corpului slăbit. Stiață lei 4.

PURGEN
 PURGATIV IDEAL cu repunere universală

De o eficacitate absolută sigură. Cuția cu 25 purgative lei 1,50. Observați ca fie-care pastilă să aibă inscripția: Purgin Bayer, marca: testabik.

DURERI REUMATICE
 Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur

PASTILE
 Nevralgice Mist

Un flacon 2,50
 La drogheria și farmacia.

Pentru doamnele menajere
 Recomandăm călduros

«Regina bucatăriei»

Un volum conștină rețete complete pentru ori-ce fel de mâncare, pentru sănătoși și bolnavi.

1 LEU

La administrația ziarului «Universul»
 Pentru provincie se adaugă 10 bani poșta
 Contra ramburs nu se expediază

Notă, Sensațională!

Să nu lipsească din nici o casă frumoasă distracție pentru tineri și bătrâni, să vă grăbiți a trimite lei 1 în marea sa marea poșta și veți primi un frumos cinematograf, unul din cele mai prezicioase norocului, alte multe lucruri ne mai văzute, franco. Depozitul central Fr. Lecher, Bero 61.

Hartie Măscătară de vizuare la administrația ziarului «UNIVERSUL».

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI LA TRAGEREA DIN LUNA NOEMBRIE, 1919

O splendidă Vilă la Sinaia

«VILA NICOLAE», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru președintele noastre de *Industria metalică «Marcu»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: 1 canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cum părăte de la marele magazin E. A. Pacher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șos. Mihael-Brăvul, 37 și str. Șerbănică, 10; Sucursala cal. Victoriei, 107

Una sufragerie moderna

compusă din: 1 bufet cu marmoră, Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; 1 masă pentru 12 persoane și 6 scaune tapisate și imbrăcate imitație de piele, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania Americană», strada Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

Una bucată pânză de borangic alb, de 9 metri; **una bucată pânză** idem, frez, de 4 metri; **Una bucată pânză** idem, bleu, de 5 metri. Cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor.

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat, tal că nu înegrește, compus din: 1 tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orice casă; **O fructieră** de metal fin argintată, înaltă de 50 centimetri și având 3 gaste pentru fructe și un vas pentru flori; **O fructieră** de metal alb imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 centimetri și având un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en détail Frații A. & I. Roller, București, str. Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare montate în metal argintat Christoffe V. F. P.; **Una pungă de argint** veritabil oxidată; **Una fructieră** de metal, argintată, cu 6 cușite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci perfecțion, 1 mandolină italiană, 1 muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântece, 1 gitară franceză. Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonniky, furnisorul curții regale, strada Colței, No. 7, București.

Una bicicletă elegantă «Sport», cu roată liberă și frână au topată prin contra pedelare; **Una pușcă** de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automată, de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul curții regale, 44, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut marca Compania Americană, calitate superioară; **Un gramofon**

marca Melodion, Carmen Sylva, cu două arcuri remontabile în timpul mersului, cu 6 plăci, marca Premier record. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en détail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur, 14 carate, cu trei capace, pentru dame, marcat de Stat; **2 servicii de argint** pentru ouă, compuse fie-care din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă; **Una pendulă elegantă și modernă**. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 34.

1 armonică italiană, 24 clape, 8 basuri și tonuri de oțel; **1 violă** fină, cu cutia ei; **1 pelerină** de ploae, portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la «Compania Generală», marele biurow de importatiune, strada Smârdan, 29, etajul I.

2 ceasornice de aur pentru damă; Două ceasornice de aur cu câte trei capace pentru bărbat; șase ceasornice de argint; șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte trei capace; trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc; 5 coliere-kănțișoare pentru gât, de argint veritabil; **una geantă** de alpaca veritabilă.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 23.

Un serviciu de oțel și untdelemn de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină mare de bucătărie «Ideal», cu 4 ochiuri, din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărat de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi, compusă din 5 volume, de la d. Gheșu, calea Dorobanților, 100; **una mașină** de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune; o vulpe de terasotă; 20 plachete argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afără de acestea, toți abonații mai primesc gratis un volum din *Memoriile Regelui Carol I al României* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului «Universul», tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la prețurile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni, 5. Abonații pe un an participă la două tragori, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația «Universului» nu întrebuițează încasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau personal.